

ἀποτονάω Καλαβρ. (Μπόβ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ἀρχ. *τονῶ* = ἐνισχύω.

Ἀναπαύομαι.

ἀποτόνημα τό, Καλαβρ. (Μπόβ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποτονάω.

Ἀνάπαυσις. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀνάπασι 1.

***ἀπότονος** ἐπίθ. (I) ἴοτονος Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀποτείνω.

1) Πολὺ εὐρύς: Τὸ σπῖτιν μας ἔν' ἴοτονον τῶν σελ-λώ-ν-νον τὰ βολίκια (καμπυλοῦνται τὰ δοκάρια). 2) Ἐπὶ ἀνθρώπου, πλατύσωμος: Ἰότονος ἄδρωπος.

***ἀπότονος** ἐπίθ. (II) ἴοτονος Κύπρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ἀρχ. οὐσ. τότος.

Ὁ μὴ στερεός: Ἰότονος τράβες. Τὸ σπῖτιν μου ἔν' ἴοτονον, γιατί ἤρτεν κομ-μάτιν πλατὺν τὸ οἱ τράβες λ-λίον κοντές.

ἀποτόξαρος ἐπίθ. Κύπρ. ἴοτόξαρος Κύπρ. ἴοτά-ξαρος Κύπρ. (Γερμασ. κ.ά.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ἐπιθ. τόξαρος.

Ἀκίνητος μὲ τεταμένα καὶ ἄκαμπτα μέλη, συνήθως ἐπὶ τοῦ ἐκ ψύξεως ἀποθανόντος ἔνθ' ἄν.: Ἐμεινε ἴοτάξαρος. Συνών. κοκκαλωμένος (ἰδ. κοκκαλώνω).

ἀποτοξαρών-νω Κύπρ. ἴοτοξαρών-νω Κύπρ. ἴοτα-ξαρών-νω Κύπρ. (Γερμασ. κ.ά.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ οὐσ. τοξάρι.

1) Πίπτω ἐκτάδην καὶ μένω ἀκίνητος μὲ τεταμένα μέλη ἔνθ' ἄν.: Ἄ, ρε καταραμένη, ἴοταξάρωσες! 2) Γίνομαι σκληρὸς καὶ ἄκαμπτος ἐκ ψύξεως ἔνθ' ἄν.: Ἐμεινε ἔξω τὴν νύκταν εἰς τὸ πάος τὸ ἴοταξάρωσεν, τὰ θέργα του τῶν τὰ πόδια του ἔμειναν μονόξυλα τὸ ἔν κλεινίσκουν. Συνών. κοκκαλιάζω, κοκκαλώνω, ξυλιάζω. 3) Ἀποθνήσκω καὶ μένω σκληρὸς καὶ μὲ τεταμένα μέλη ὡς ἐκ ψύξεως ἀποθανόντος, συνήθως σκωπτικῶς ἔνθ' ἄν.: Ἐμεινε τὴν νύκταν ἔξω μέσ' ἔς τὰ ὀνόγια τὸ ἴοταξάρωσεν, πὺν τὸ πουργὸν ἤνραν τὸν ἴοταξαμένον.

ἀποτος ἐπίθ. Κύπρ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἄποτος.

1) Ὁ μὴ πῶν ἢ ὁ μὴ ποτισθεὶς, ἐπὶ ἐμψύχων: Ἐν-γὰ ποτίσω τὸν γαρόν μου, γιατί ἔνι ἄποτος. || Παροιμ. Ἐπῆεν ἔς τὴν βρύσιν τὸ ἤρτεν ἄποτος (ἐπὶ τοῦ φθάνοντος μὲν εἰς τὸ τέρμα, μὴ πραγματοποιοῦντος ὁμῶς τὸν σκοπὸν του). Παίρνει σε τῶν φέρνει σε ἔς τὴν βρύσιν ἄποτον (ἐπὶ ἐπιτηδεῖου ἀνθρώπου). Ἡ σημ. καὶ ἀρχ. Πβ. Σοφοκλ. Αἴ. 324 ἄσι-τος ἀνὴρ, ἄποτος. 2) Ὁ μὴ ἀρδευθεὶς, ὁ μὴ ποτισθεὶς, ἐπὶ ἀψύχων: Χωράφκια ἄποτα. || Ἄσμ.

Βλαστῶ τῶν γίνουμαι δέντρον μὲ κλώνους τῶν μὲ φύλλα τῶν οὐ μὲ φίν-νεις ἄποτον τῶν ξερανίσκω, θ-δύλλα!

Πβ. ἄπιωτος, ἀπότιστος.

ἀποτόσος ἀντων. δεικτικὴ ἀμάρτ. ἀπατόσος Πόντ. (Κοτύωρ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τῆς ἀντων. τόσος, παρ' ἦν καὶ ἀτόσος.

1) Τόσος κατὰ τὴν ἡλικίαν: Ἐνοῦνε ἀπατόσος κι ἀκο-μὰν νὰ δέντις τὸ βρακί σ' κ' ἐπορεῖς (ἔγινες τόσοσιν μεγάλος καὶ ἀκόμη δὲν ἤμπορεῖς νὰ δένης τὸ βρακί σου). Ἐνοῦνε ἀπατόσος κι ἀκομὰν νὰ χτενίσαι κ' ἐγροικῆς. 2) Τόσος κατὰ τὸ μέγεθος: Οὐλτις ἂν δίγω ἀπατόσος τρανὰ κομμάτια, ἔμην τιδὲν κ' ἀπομέν' (ἂν δώσω εἰς ὅλους τόσος μεγάλα κομμάτια, εἰς ἐμὲ τίποτε δὲν μένει).

ἀποτότε ἐπίρρ. κοιν. ἀπουτότε βόρ. ἰδιώμ. ἀποστότε Νάξ. κ.ά. — Λεξ. Μπριγκ. ἀποτότες Κύπρ. κ.ά. ἀπότοτες Σύμ. ἀποστότες Κρήτ. Σίφν. ἀποστοτεσὰ Κρήτ. κ.ά. ἀποστοτεσὰς Κρήτ. ἀπουστοτεσὰς Κρήτ. ἀπειτότες Πόντ. (Σούρμ.) ἀπεστοτές Λεξ. Λεγρ. Μπριγκ. ἀπέτουτι Λέσβ. ἀπέτουτι Λέσβ. ἀποτότεσδα Πελοπν. (Μάν.) ἀποτοτεσδὰ Εὐβ. (Κονίστρ.) ἀποστατότες Κρήτ. ἀποστατότεσας Κρήτ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ἐπίρρ. τότε. Ὁ τύπ. ἀποστότες καὶ παρὰ Φωσκόλ. Φορτουν. πρᾶξ. Α στ. 297 (ἔκδ. ΣΞανθοῦδ.) ἀποστότες ὡς ἐδὰ.

Ἐκτοτε ἔνθ' ἄν.: Ἀποτότε δὲν τὸν ξαναεῖδα. Ἀποτότε εἶν' ἄρρωστος κοιν. Ἀπουστοτεσὰς οἱ-ῖ-ἀνθρώποι ἀρχινίξανε κ' ἐβάνανε νοῦ Κρήτ. Ἀποτότεσδα ἔχω νὰ ξανάρθω - δὲν ξαναπέραςα κττ. Μάν. Συνών. ἀποτοτεσδαεκειά.

ἀποτοτεσδαεκειά ἐπίρρ. Κῶς ἀποτοτεσδαεκειά Κῶς Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. ἀποτότε, τοῦ προσσηματισμοῦ δὰ καὶ τοῦ ἐπίρρ. ἐκειά, δι' ὃ ἰδ. ἐκεῖ.

Ἀποτότε, ὃ ἰδ.: Ἄσμ.

Καὶ ἀποτοτεσδαεκειά καὶ τῶρα τρέμει κόμα.

ἀποτούκ-κου ἐπιφών. Κύπρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ἐπιφών. τούκ-κου.

Λέγεται ἢ λέξις πρὸς δήλωσιν τῆς παύσεως τοῦ ἤχου ἐκφραζομένου διὰ τοῦ ὀνοματοποιημένου τούκ: Αἰνιγμ. Τὴν ἡμέραν τούκ-κου τούκ-κου | καὶ τὴν νύκταν ἀποτούκ-κου (ἐπὶ τῶν ὑποδημάτων).

ἀποτουντουνίζω Πόντ. (Ὁφ.) ἴοτουντουνίζω Κύπρ. — ΧΠαλαῖς. Τὰ παρὰ. τοῦ τσουροῦ 5 ἴοτουντουνίζω Κύπρ. ἴοτουντουνῶ Κύπρ. (Καρπασ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. τουντουνίζω.

1) Διασεῖω, δονῶ τι ἰσχυρῶς, κάμνω τι νὰ τρέμη Κύπρ. (Καρπασ. κ.ά.) Πόντ. (Ὁφ.) — ΧΠαλαῖς. ἔνθ' ἄν.: Κρούω τὸν ἀποτουντουνίζω σε! (ἀπειλή) Ὁφ. Ἐποτουντουνίστηκα πὺν τὸν ἄπ-πῆδον τὸ ἔσαλέφαν τὰ κόκκαλά μου. Πὺν τὲς πουμεπουρκὲς ἴοτουντουνίζεται τὸ σπῖτιν (πουμεπουρκὲς = βρο-ντές). || Ποίημ.

Ἐγὼ ἀπὺν τὸ κάχριν μου πολλὲς φορὲς φουρχίζω

τῶν πὺν τ' ἀναστενάματα τὴν γῆν ἴοτουντουνίζω

ΧΠαλαῖς. ἔνθ' ἄν. Συνών. τραντάζω. 2) Μέσ. ἀφη-νιάζω Κύπρ.: Ἡ μούλα ἴοτουντουνίστηκεν. 3) Μέσ. ἀπαυδῶ, κουράζομαι τόσοσιν πολὺ, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ κάμνω τι Πόντ. (Ὁφ.) 3) Μέσ. ἐκτείνω τὰ μέλη τοῦ σώματος ἐξ ἀδιαθεσίας Κύπρ. (Καρπασ.): Ἰοτουντουνοῦμαι πολ-λὰ τὸ ἁλῶπως ἔν-γὰ μὲ πκιάση ἢ θέρμη (ἁλῶπως = λαλῶπως = ἴσως). Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀποκνεάζομαι, ἔτι συνών. ἀποτζίγκοῦμαι 1, ἀποταυρίζομαι (ἰδ. ἀποτραυῶ Β 2).

ἀποτουντούνισμα τό, ἀμάρτ. ἴοτουντούνισμαν Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποτουντουνίζω.

1) Κίνησις ἰσχυρά: Ὅταν ἐτελείωσεν τὴν ὁμιλίαν τῆς τέλει, ἴοτουντουνίζεται τοῦτος ἔναν ἴοτουντούνισμαν μεάλον τῶν μεμῖας ἔγινεν ἕνας τρίμματος (ἐκ παραμυθ. τρίμματος = ὁ ἔχων τρία μάτια). 2) Ἐκτασις τῶν μελῶν τοῦ σώματος ἐξ ἀδιαθεσίας. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀποτζίγκωμαν.

ἀποτουνῷ ἐπίρρ. Πόντ. (Κερμασ.) ἀποτονῷ Πόντ. (Οἰν.) ἀποτονῷ Πόντ. (Ἀμισ. Κοτύωρ. κ.ά.) ἀποτανῷ Πόντ. ἀποτενῷ Πόντ. (Ἰμερ. Κρώμν. Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) ἀπειτονῷ Πόντ. (Τραπ.) ἀπειτονῷ Πόντ. (Κρώμν. Ὁφ.)

Ἐκ τῆς ἀρχ. φρ. ἀπὸ τοῦ νῦν. Ὁ τύπ. ἀποτανῷ ἢ ἐκ τοῦ ἀπὸ τὰ νῦν ἢ ἐκ τοῦ ἀπὸ τανῦν.

1) Ἀπὸ τῶρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐνθ' ἄν.: Ἀποτονῶν καὶ ἄς τὸ ἐξῆς Οἶν. Ἀποτενῶ θ' εὐτάμ' ἀτο (θὰ τὸ κάμνωμεν) Χαλδ. Ἀποτενῶ θὰ ἔρχομαι πάντα αὐτόθ. Ἀποτενῶ ἀλλ' αἶκον δουλείαν κ' εὐτάγω (εἰς τὸ ἐξῆς δὲν κάμνω πλέον τέτοια δουλεία) αὐτόθ. 2) Ἐκ νέου, ἐξ ἀρχῆς Πόντ. (Κοτύωρ.): Ἐλ' ἄς σκαλώνωμε ἀποτονῶ (ἔλα ἄς ἀρχίσωμε κτλ.)

ἀποτούριγμαν τό, Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποτουρίζω.

Ἐπιπληξίς. Συνών. μάλωμα.

ἀποτουρίζω Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ ἀγνώστου β' συνθετικοῦ.

Ἐπιπλήττω τινά. Συνών. μαλώνω.

ἀποτουριχτὰ ἐπίρρ. Πόντ. (Κερασ.) ἀποτουρισιὰ Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀποτουριχτός.

Ἐπιπληκτικῶς.

ἀποτούριχτος ἐπίθ. Πόντ. (Κερασ.) ἀποτούριγος

Πόντ. (Κερασ.) ἀποτούριστος Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀποταυριχτός < ἀποτουρίζω.

Περὶ τῆς στερητικῆς σημ. τοῦ ἀρκτικοῦ αἰδ. ἀ- στερητ. 2 α.

Ὁ μὴ ἐπιπληχθεὶς.

***ἀποτοῦτος** ἄντων. δεικτικὴ ἀπέουτος Σύμ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τῆς δεικτικῆς ἄντων. τοῦτος, παρ' ἦν καὶ ἔουτος.

Οὔτος. Συνών. τοῦτος.

ἀποτουφίζω Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. τουφίζω.

Παύω ἀναδίδων, ἐκπέμπων ἀτμόν: Τὸ χῶμαν ἐτούφιζεν καὶ ἀτῶρα ἐπετούφιζεν.

ἀποτούφισμαν τό, Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποτουφίζω.

Παῦσις ἀναδόσεως ἀτμοῦ.

***ἀποτραγανίζω**, ἀποδρακανίζω Κρήτ. Μέσ. ἀποδρακανεῖομαι Κρήτ. ἀποδρακανοῦμαι Κρήτ. ἀποδακανοῦμαι Κρήτ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. τραγανίζω. Τὸ ἀποδρακανίζω ἐκ τοῦ ἀποτραγανίζω κατ' ἀμοιβαίαν μεταβολὴν ψιλῶν καὶ μέσων (τ-δ καὶ γ-κ). Εἰς τὸ ἀποδακανοῦμαι ἔγινε ἔκπτωσις τοῦ ρ πιθανῶς κατὰ τὸ ἀποδακάνω.

Ἀπειλῶ διὰ τριγμοῦ τῶν ὀδόντων καὶ μορφασμῶν, ἐπισείω ἐκδίκησιν: Ἄσμη.

Ἀξέγνωστος ἐκάθετο κ' ἐδάβαζε ἄς τὸ στρῶμα, μὰ οἱ Τούρκοι τοῦ ὠχθρεύουδο γαί τ' ἀποδρακανίζα.

ἀποτράγουδο τό, Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ οὐσ. τραγοῦδι.

Τὸ τελευταῖον τραγοῦδι: Ἄς ποῦμε καὶ τ' ἀποτράγουδο.

ἀποτραγουδῶ ἄγν. τόπ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. τραγουδῶ.

Παύω νὰ τραγουδῶ τινά: Ἄσμη.

Εἶπα το τὸ πονλλάκι μου καὶ ἀποτραγοῦδῆσά το καὶ ἀφίνω το νὰ κοιμηθῇ, γιὰτὶ ἀγρύπνησά το.

ἀποτράγωμαν τό, Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποτραγώνω.

Βλακώδης στάσις.

ἀποτραγώνω Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ οὐσ. τραγός.

Στέκομαι καὶ παρατηρῶ βλακωδῶς: Ντό ἐπετράγωσες καὶ τρανεῖς με;

ἀποτραύιγμα τό, ἀποταύρισμα Κρήτ. κ.ἀ. ἀπουταύρισμα Θράκ. (Αἰν.) Λέσβ. κ.ἀ. ἵποταύρισμα Κρήτ. ἵποταύρισμα Κύπρ. Μέγαρ. κ.ἀ. ἵπεταύρισμα Θράκ. ἵπιταύρισμα Θράκ. (Ἀδριανούπ.) ἀποτραύιγμα σύνηθ. ἀπουτραύιγμα βόρ. ἰδιώμ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποτραυῶ.

1) Ἐκτασις, τέντωμα, οἶον ράβδου, χειρὸς κττ. Κύπρ.: Εἶντα ἐν' τοῦτον τὸ ἵποταύρισμάν σου; β) Ἐκτασις τῶν μελῶν τοῦ σώματος, σκορδίνημα σύνηθ.: Ἐχω καὶ ἀποτραυίγματα, φαίνεται πῶς θ' ἀρρωστήσω σύνηθ. Ἄς τὸ ἵποταύρισμα καὶ πῆνε νὰ κάνης δουλειά (πῆνε = πῆγαινε) Κρήτ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀπόκνησμά, ἔτι συνών. ἀποτζίγκωμαν, ἀποτουντούνισμα 2. 2) Ἀπόπειρα, προσπάθεια Κύπρ.: Ἐκαμες καλὸν ἵποταύρισμα, ἀμ-μὰ ἐν ἐτδέρτισες τὸν σκοπόν σου.

ἀποτραυιγμός ὁ, ΠΒλαστοῦ Ἀργῶ 217 ἀπουτραυ'μός Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποτραυῶ.

1) Τὸ νὰ ἀποσύρεται κάνεις κάπου ΠΒλαστός ἐνθ' ἄν.: Ποίημ.

Μηδὲ ἡ κατάρα καὶ τὸ παραπέταμα | μηδὲ ὁ ἀποτραυιγμός ἄς τῇ χλῖα τῇ χαμωκέλλα . . .

δὲν ξαναστένουν τὸν κατάχαμα πεσμένο.

2) Καιρὸς μεταγίσεως, ἐπὶ γλεύκους καὶ οἶνου Στερελλ. (Αἰτωλ.): Τῶρα εἶμασι ἀπὸν ἄς τὸν ἀπουτραυ'μό τ' κρασιοῦ. Συνών. ἀποτραυιξιά.

ἀποτραυιξιά ἡ, ἀμάρτ. ἀπουτραυ'ξιά Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποτραυῶ καὶ τῆς καταλ. -ξιά.

Ἀποτραυιγμός 2, ὁ ἰδ.: Ἀπουτραυ'ξιά εἶνι τῶρα, μὴ πир' μέν'ς καλὰ σταφύλια.

ἀποτραυιχτός ἐπίθ. ΚΠαλαμ. Κύκλ. τετραστ. 81 ἵποταυριστός Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποτραυῶ.

1) Ἐκτεταμένος, τεντωμένος Κύπρ.: Ἐποταυρίστην νὰ πκιάση τὸ ἴωρικόν τδ' ἐκοράτδισεν τὸ βνίδιν του τδ' ἔμεινεν ἵποταυριστός (ἐκοράτδισεν = πιάστηκε, βνίδιν = τὸ κάτω μέρος τῆς σπονδυλικῆς στήλης). 2) Ὁ ἀποσυρόμενος κάπου ΚΠαλαμ. ἐνθ' ἄν.: Ποίημ.

Περήφανη κ' ἐνγενικὴ καὶ μυστικὴ, μακρὰ

σὲ μὴ γωνιά ἀποτραυιχτὴ σιγὰ καὶ ἀλύπητα ξεψύχησε (ἐνν. ἡ γάττα).

ἀποτραυῶ, ἀποταυρίζω ἀμάρτ. ἵποταυρίζω Κύπρ. κ.ἀ. ἀποτραυῶ σύνηθ. Μέσ. ἀποταυρίζομαι πολλαχ. ἀπουταυρίζομαι πολλαχ. βόρ. ἰδιώμ. ἀπουταυρίζομαι Σαμοθρ. ἀποτραυίζομαι πολλαχ. ἵποταυρίζομαι Εὐβ. (Κύμ.) Κύπρ. Μέγαρ. Ρόδ. κ.ἀ. ἵπεταυρίζομαι Ἀδραμ. Προπ. (Ἀρτάκ. Πάνορμ.) Ρόδ. κ.ἀ. — Λεξ. Βυζ. ἵπεταυρίζομαι Θράκ. (Γέν. Σαρεκκλ.) ἵπιταυρίζομαι Ἰμβρ. ἀποταυρειῶμαι Σκῆρ. ἵποταυροῦμαι Κύπρ. ἵποταυρειοῦμαι Κύπρ. ἵποταυρειέμαι Καπ. ἵπεταυρειέμαι Καπ. ἵπουτραυίζομαι Θράκ. (Κομοτ.) ἀποτραυειέμαι πολλαχ. ἀπουτραυειέμαι πολλαχ. βόρ. ἰδιώμ. ἀποτραυειῶμαι πολλαχ. ἀπουτραυειῶμαι πολλαχ. βόρ. ἰδιώμ. ἵπετραυειέμαι Καπ. (Σινασσ.)

Ἐκ τοῦ μεσν. ἀποταυρίζω. Ἰδ. Δουκ. ἐν λ. ταυρίζειν.

